

สงกรานต์ล้านนา (๒)

ปฏิทินสงกรานต์ปีใหม่

ประกาสงกรานต์ หรือปฏิทินสงกรานต์ในล้านนานั้น มีสูตรที่เป็นมาตรฐานตายตัว ซึ่งแตกต่างไปจากของไทย ดังจะเห็นได้จากสูตรการทำหนังสือปีใหม่เมือง หรือที่เรียกกันว่าเคราะห์ปี ฉบับวัดแสนกัณฐา อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ ดังตัวอย่าง

มังคละ วุฒติ กาโลนุกาเล สังกรรมะ สวัสสตี สิริสุภ นมัสตุ จุฬลัฏกกราชได้
ขบลา ฉนากัมโพชชะพีไสรในคิมหันตฤดู ขบลา จิตร/วิสากษา/สุก/ปักล/มีวารโถง
ไทยภาสว่าปี ขบลา เดือนออก แรม ขบลา วันดิถี/นาที/อักขระ/ลัคนา/เถิงรวายสี/
พระจันทร์ยุทธโยชโสดเสด็จเข้าเที่ยวเที่ยวเมษนักษัตรฤกษ์ตัวถ้วน ขบลา ชื่อว่า/เทวดาปรากฏ
ใน ขบลา รวายสี นาที ฤกษ์ ขบลา ตัว/เลี้ยงยาม ขบลา ลูกนาที/บาท/พิชชนา/
ปราณ/อักขระ/ลัคนาเถิง/รวายสี/กีนนวางค์/ลูกถ้วน/กีนตริยางค์/ลูกถ้วน ยามนั้นสังกรา
มา/คือว่าพระสุริยาอาทิตย์มีตนอัน/ซี นัง นอน ยิน เที่ยว ย่าง/มือซ้าย/มือขวา ลูกแต่
หน/ไปสูหน/มีตนอันทรงยังเครื่องอลังการ ประดับประดาไปด้วยวัตถุอากาศอัน/มือ
ซ้าย/มือขวา/ลูกแต่หน/ไปสูหน/ยังมีนางผู้ 1 ชื่อว่า/เทวดามาอยู่ถ้ามารับเอาไป สังขานต์
ไปยาม/ชื่อว่าสังขานต์/คนทั้งหายจกอยู่ ขบลา เหตุตามคธาว่า ภาโน จ/ตั้งนี้แล

ในวันสังขานต์ไปนั้น ให้คนทั้งหลายเอากันไปสูสระโบกขรณี แม่น้ำ เกล้าไม้
ใหญ่ จอมปลวกใหญ่ หนทางโค้ว 4 เส้นสมกัน อว้ายหน้าไปสูหน/แล้วสระสงครก
เกล้าเกลสิ ลอยจิงไรเสียในที่ทั้งหลายผุ่กัน แล้วมานุ่งทรงเสื้อวัตถุผืนใหม่ แล้วตัดทรง
ยังพญาดอกไม้ หากจักมีอายุหมั้นยืนยาวไปชะแล ทำอย่างที่มีใจชุ่มมัวกวณแกมามัว
ด้วยบาป คือว่าฆ่าสัตว์ตัดชีวิต กระทำอทินนา กาเมสุมิจฉาจาร ผิดข้อร้องเถียงกับ
ด้วยกัน ที่มีใจสมัคคะพร้อมกันด้วยกันกระทำบุญที่อทานรักษาสีล เมตตากาวนาไป
ไจ้ๆ กากจักมีผลอันกว้างขวางมากนักษะแล

เดือนออก แรม/เป็นวันปุติ คือวันเนาแล/เดือนออก แรม/ค่ำ วันเม็ง วัน
ไทย/ ดิถี นาทีตัว/พระจันทร์จรณยุทธโยชโสดเสด็จเข้าเที่ยวเที่ยวเมษนักษัตรฤกษ์ตัวถ้วน/เท
วตาปรากฏใน ขบลา รวายสี/นาที ฤกษ์ตัว/เลี้ยงยาม/ลูกนาทีปลาย/พิชชนา/ปราณ/
อักขระ/ลัคนา/เถิงรวายสี/กีนนวางค์/ลูกถ้วน/กีนตริยางค์/ลูกถ้วน/ยามนั้นจุฬลัฏกกราชจิง
ขึ้นแถมตัว 1 เป็นปี/ตัว/

ปีนี้ได้เศษ ขบลา ชื่อวัสสะ/สัตว์รักษาปี/รักษาเดือน/รักษา दिन/รักษาอากาศ/
เป็นใหญ่แก่คนทั้งหลาย/สัตว์เป็นใหญ่แก่สัตว์ 4 ติน/เป็นใหญ่แก่สัตว์ 2 ติน/เป็นใหญ่
แก่ไม้จริง/เป็นใหญ่แก่ไม้กลวง/รสแผ่นดิน/พิชชะ/ฝนตก/ท่า/คนเกิดมาปีนี้มีอายุ/ปีชะ
แล/ไม้เป็นใหญ่แก่ไม้จริง ไม้กลวง ไม้ต้นทั้งมวล ผีเสื้ออยู่ไม่อันใด อยาได้ฟักพันธ์ตัด
บ้ายังไม้อันนั้นปติ กระทำมั่งคั่งกัมม์เยื่องโต ทือบูชาผีเสื้ออันอยู่ไม้อันนั้นเสียก่อน
แล้วกระทำหากจักสมฤทธิชะแล

ปีนี้เทวดาไชประตุ ขบลา นาคที่อน้ำ/ตัว/ฝนมี/จัดเป็นต่างได้/ต่างกว้าง 60
โยชนะ เล็ก 30 โยชนะ จักตกในสัตตบริภันท์แลมหาสมุทร ส่วนคือ ขบลา จักตกใน
อรัญญาป่าหิมวันต์ ส่วนคือ ขบลา จักตกในมนุษยประเทศเขตเมืองคน ส่วนคือท่า
ฝนในหัวปี กลางปี หล้าปี พิชชะข้าวกล้าของปลูก นาโห่งนาดอน ขบลา คนมักสุขทุกข์
ร้ายดี/เทวดาวางเครื่องประดับหน/ปาปครหะตกหน/ปาปลัคนาตกหน/ในทิสสะ 3 แห่ง
นี้ กระทำมั่งคั่งกัมม์/อาบหน้าดำหัวชำระตน อยาอว้ายหน้าไปต้องปติ ขบลา เดือนดิถี
วันยามฤกษ์อธิปติ ดีกระทำมั่งคั่งกัมม์ช้วนแล

เดือนดิถีวันยามฤกษ์ปุติ/บ่ควรกระทำมั่งคั่งกัมม์ลักอันแล/ปาปจตุรงค์คือ 1.
3, 7, 8 อยู่ 3, 7, เทครวอยู่/8 ธรณี, ขาวซีตาบ อยู่ 8 กวางขาบ, เขียวน้ำเนา 8 เชือก
เหล็ก, ไฟจร อยู่ คนทั้งหลายผุ่กันถูกลักแลลัคแลจันในชาตาผู้ใด ทือบูชาเสียตามอุปเทศ
เทอะ โสมจตุรงค์คือว่า 2, 4, 5, 6, อยู่ 8 ชั้นค่าอยู่/คนทั้งหลายผุ่กันถูกลแล 9, แล 2,
ในชาตาผู้ใด ให้เอาโชคเทอะ/เมืองนาม/เศษ 0 แพง/เมืองนาม/เศษ 3 แพงปานกลาง
เมืองนาม/เศษ 6 ถูกแล

อดีตวรพุทธศาสนาฉน้า กลาล่วงแล้วได้ ขบลา พระวัสสาปลาย ขบลา เดือน
ปลาย ขบลา วัน อนาคตวรพุทธศาสนาอันยังจักมาภายหน้าบั้นบั้ง ขบลา พระวัส
สาปลาย ขบลา เดือนปลาย/วันปลาย/นับแต่วันปากปีไปภายหน้า ตามฎีกาชื่อว่าชิน
กาลมาลินีสังเกฏเหตุเอาบวกสมกันเต็ม 5000 พระวัสสาปลเสส เหตุตามฎีกาวิมตวิโนทนี
อันมหาพิลาศสมิริสีเจ้าหากวิลัชชนาสืบๆ มานันแล

ประกาศสงกรานต์ล้านนามีรายละเอียดมาก โหราจารย์เท่านั้นที่จะคำนวณ